

Ny bog er et heltedigt om de danske kyster

Af Torben Weirup, Torsdag den 1. oktober 2015, 22:30

Janne Klerks imponerende bogværk i to bind fortæller om noget af det mest dyrebare i dansk natur – kysterne – som arbejdspladser og rekreative områder. Og som blot en del af vores fælles arv.

Det siges, at hvis vi alle sammen, alle indbyggere i Danmark, tog hinanden i hænderne – bare sådan med udstrakte arme - og stillede os langs de danske kyster, ville vi kunne nå hele vejen rundt.

Der er omkring 7.500 km kystlinje, og hvert år forsvinder noget af den, fortæller biologen Michael Stoltze, der har skrevet adskillige bøger om Danmarks natur, og fra hvem historien om alle danskere på rad og række som kystbevogtning stammer.

Fra tid til anden bringer medierne reportager om huse eller kirker, der nu styrter sammen, fordi havet har ædt af landet, der så på den anden side også indimellem bliver større gennem opfyldninger. Ligesom dele af København er opført på inddæmmede land.

Nu er de danske kyster blevet portrætteret gennem det noget nær ultimative værk – Janne Klerks fotografiske registrering i to bind med titlen »Danmarks kyster« - og så er det alligevel blot et øjebliksbillede. Men et øjebliksbillede, der er formet af århundreders forandringer, herunder menneskets liv og arbejde ved og brug af kysterne.

Bogens hovedærinde er billederne. Den har forord af kunstsribenten Lisbeth Bonde, der så præcist kalder projektet en ode til Danmark og et heltedigt om de danske kyster.

Hun fortæller om, hvordan man ved mødet med den vide horisont og det store himmelrum kan opnå en følelse af at stå over for universets uendelighed. Og så er der korte og præcise tekster af den slags, der her og der lige akkurat er brug for, af forfatteren Gitte Broeng og naturgeografen Merete Binderup.

Læs også: [Lilholts land](#)

Skildrer landskabet smukt

Men det er altså fotografierne, der naturligt er hovedsagen, og de er en fryd for øjnene. Man fortaber sig let i dem og genser steder, man har været, og finder mange flere, hvor man kunne tænke sig at komme. Hovedparten af billederne er meget smukke og trækker kompositorisk på hele traditionen i dansk kunst fra guldalderen og frem for at skildre det danske landskab, til hver plet har fået stemmer, som det hedder i en af fædrelandssangene.

Den er fra en tid – 1800-tallet – da mange skønånder mente, at det var værd at pege på de kvaliteter, der var i det Danmark, der var tilbage. Og Janne Klerks billeder af himmel og hav, af klitter og klinter, bugter og fjordmundinger, landskabet i alt slags vejr og på skiftende årstider er en bog til en tid, da det kan være nødvendigt at skønne på og passe på den landskabelige skønhed. Jvf. også de mange ikke altid lige nænsomt placerede vindmøller på land og til havs.

Men selv om Janne Klerk skildrer landskabet meget smukt, er det ikke en sentimental bog. For mennesket har gennem tiderne sat sit præg på landskabet, og til trods for, at et meget stort antal af fotografierne er panoramaer, der gengiver strækninger, som synes uberørt af menneskehånd, er de det ikke. Og med lige så stor entusiasme går Janne Klerk til havnene og til de steder, hvor vi faktisk bor tæt ved vandet.

Det giver et billede af, hvordan vandet også er en arbejdsplads, og hvordan fiskeriet har resulteret i

anlæggelse af havne og fiskerlejer. Nogle umiddelbart kønnere og mere charmerende end andre, men fotografierne kredser også om arbejdets betydning og dermed kvaliteten i dagligdagen.

Og om arbejdets og hverdagens modsætning: Rekreation og de boliger – udsigtslejlighederne, som de hedder – der er blevet opført i de havneområder, der er blevet ledige, efter industrien er forsvundet.

Læs også: [Lisbeth Knudsen - en publicist af hjertet](#)

Tager diskret stilling

Derved bliver »Danmarks kyster« også uvilkårligt et tungtvejende indlæg i den tilbagevendende diskussion om, hvad vi skal bruge kyststrækningerne til. Om de skal have lov til at ligge hen som en fælles herlighedsværdi. Eller om man – måske blot her og der – kunne bygge tæt ved vandet.

Er det en regel, der er blevet håndhævet for restriktivt? Kunne vi ikke tage blot bidder af kyststrækningen, der ifølge Michael Stoltze er længere end Italiens, og gøre dem til en indtægtskilde? Er turisterhvervets ønsker om mere oplevelsesturisme ikke lige så legitime, når nu så store dele af fiskeriet er forsvundet eller blot effektiviseret, og når nu de gamle værfter stort set alle er udkonkurreret af billigere produktionsanlæg i andre dele af verden?

Janne Klerk, der har arbejdet på bogen i tre år, men i sit værk lagt op til projektet gennem endnu længere tid, tager diskret stilling. Hun propaganderer ikke. Hun lægger op til overvejelse. Uden at udlevere gør hun opmærksom på, hvor æstetisk uheldigt det kystnære byggeri undertiden er. For så i andre eksempler at påpege, hvilke livskvaliteter der er ved at bo, leve, arbejde, opholde sig tæt ved vand.

Forskellige forsøgsprojekter er i gang, og man kan selvfølgelig kun håbe det bedste for de undertiden vidtløftige og omfangsrige byggerier. Det ville være kedeligt, hvis de forfaldt og lå som ruinøse monumenter over grådighed og fejlslagen planlægning og måske alt for optimistiske forestillinger om, at man kan gentage de greb, der er brugt ved badestrande så mange steder i udlandet. Hvor vejret er mere imødekommende over for den typiske badeturist.

»Danmarks kyster« er et stort tænkt og kunstnerisk vellykket forsøg på at påpege, hvor store kvaliteter, der er i de områder, hvor land og hav mødes, og hvor mennesker har levet gennem århundreder.

Læs også: [Her er den nye boss: Berlingske til benet og borgerlig – men uden slips](#)

Titel: Danmarks kyster I-II. Fotograf: Janne Klerk. Sider: 680. Pris: 700 kr. Forlag: Mimesis.

Websitet anvender cookies til at huske dine indstillinger, statistik og at målrette annoncer. Denne information deles med tredjepart. [Læs mereOK](#)